Поштарина плаћена у готову

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Михајлова 46/I

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 марта 1929.
БРОЈ 5 — ГОДИНА X.

Власник за А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЕР

Излази 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата 48 дин. За иностранство 60 дин. Примерак 2 динара

Мишљење знаменитих људи о раду жена у јавноме животу

Интернационални Женски Савез, преко Народних Женских Савеза, замолио је да изјавим шта мислим о суделовању жена у свима пољима јавнога живота. Прво сам се бранио због велике своје заузетости, али она је устрајала и ја сам се решио да напишем ове редове, који ми дају задовољство да изразим своје поверење у сарадњу жена у јавноме животу.

Прво, моје уверење, које сам стекао за време свога дугогодишњег искуства и посматрања нашег националног живота, као и живота других народа, јесте да не постоји супериорност мушкарца над интелектуалном женом, ни супериорности моралне и физичке — подразумевајући под тим речима живљане моћи. Мушкарци су само више развили моћ својих мишића. Али по моме мишљењу, главна разлика, коју је природа учинила између мушкарца и жене јесте та, што жена када постане мати, мора посветити један дуг период својим материнским функцијама и дужностима. Стога су још у самоме почетку цивилизације, мушкарци сами узели у руке да управљају целим јавним животом. Како су они томе послу могли посветити све своје време, без икаквога прекида, они су у извесној мери и утисли целокупној цивилизацији мушки карактер. Да наведемо само један пример: жене не могу служити војску (изузетке не можемо узимати у обзир). Како је до сада војнички позив и рат био свуда признат као позив највише части, а он је био приступачан само мушкарцима, вредност и рад истакнутих жена самим тим фактом били су мање цењени. Али, стари милитаризам приближава се крају а о рату се мишљење мења, не само из моралних побуда, већ и из чисто практичних — питање финансиско; стога сада вредност и права жене полако постају према томе за целину иста и подједнака као и мушкарца. Рекао сам да жене физички нису слабије од мушкарца. Да бисмо се у то уверили, довољно је да посматрамо њихове разнолике радове. Може ли се веровати н. пр. да је настава у школама или у дечјим забавиштима мање заморна, него ношење једног тешког терета? Провести целу годину у школи без ваздуха и без сунца, и бдити над децом, да ли то занимање захтева мање нервних напора, него што то тражи на који мушки рад, па ма и најзаморнији? Да ли је лако бити стенограф, телефонисткиња, дактилографкиња, или бона за децу? Родити сваке године по једно дете, родити пола туцета деце, бдити над њима ноћ и дан, провести половину свога времена само у кухињи или у домаћим пословима, у највише случајева скромног породичног живота, да ли су све дужности лакше од дужности мушкарца? Један мушкарац рађи осам часова, а затим он је слободан: он одлази да се одмара са пријатељима у кафану, клубове, или на разне састанке и т. д. — да ли је то теже од сталног, свакодневног монотоног рада његове жене?

Посматрао сам дуго година феминистички покрет и проблеме које он додирује, и чини ми се да се за ово питање изговорило више глупости, да се исполшло више предрасуда, но за ма које друго питање. Није да ја слепо обожавам жене, већ ја само посматрам њихове односе са мушкарцима, и не дозвољавам даме обсену термини, који обилују у томе погледу у литератури: „жена", „љубав", „удаја", „пол", „еманципација" и т. д.

Пребациће ми се, можда, што њутке прелазим преко женините недостатака. То не бих учинио, ако бих писао једно дело о феминизу и о проблемима који са њиме стоје у вези, али у овом чланку ово неколико напомена довољно је да покажу, зашто ја одобравам све напоре, које жене чине да постигну слободу и добију подједнака права са мушкарцима. Жене наравно имају своје недостатке, као и сви остали људи. — Ништа није савршено у нашој цивилизацији, Не дискутујем питање којој половини рода припада већа кривица за те недостатке у нашој земљи или у другим земљама. Ја се слажем са свима трезвеним присталицама женског покрета, признајући да су оправдани њихови напори за стицање права. Ја им желим успеха у њиховом раду.

Анри Бертелеми

Политичка неспособност жена није вређала никога за време аристократског режима. Дужност управљања земљом била је резервисана само најкомпетентнијима и најискуснијима. „Државници" су ретки. Тешко би се могле наћи и „жене државници", и када би им преступ у владу био дозвољен.

Позитивно је да жена није мање вредности од мушкарца. Она се само од њега разликује; али у разноликости, која се примећава код функција које обављa један и други пол људскога рода, треба признати невештину жена да врше неке дужности, за које је потребна извесна врста енергије.

Жена има извесне способности, које недостају мушкарцима, а исто је случај и обратно. Мање одлучна у резоновањима, мање постојана у одлукама, жена има више природних финеса, више проницљивости; она је осетљивија, подлеже више утицајима и префињена је. Ове особине је чине одличним васпитачем људскога рода. Али такође ове особине је нису створиле за управљање државним пословима. Такође мушкарци, пошто су се дочепали ауторитета својом силом, могли су га очувати зато што су способнији.

Сасвим је, међутим, друго питање женског права гласа и избор жена за провинциалне и општинске управе. Модерна демократија тежи да здружи цео народ, подразумевајући ту и оне који нису способни у управљању јавних послова. Било да се право гласа сматра као једно право, било да се сматра као вршење једне дужности, у једном и у другом случају жене имају потпуно право што захтевају да им се да. Ако је то једно право, принцип једнакости захтева да се њихови захтеви задовоље. Ако је пак то једна дужност, није ни мало паметно и чак одвратно је да се из те дужности оне искључе, с обзиром да се даје приступ свима мушкарцима.

Чудновато је да су Французи мање наклоњени овој идеји од осталих народа, када њихов устав даје слабу улогу општем праву гласа: он признаје праву маса улогу да изабере предстaвнике али не и да санкционише идеју. Међутим, народи који се нису плашили бар парцијелне директне владавине, и који су признали било референдум, било плебисцит, дали су женама право гласа и ја им то потпуно одобравам.

Ми сви мислимо да ће Францускиње, које су се за време последњега рата показале изнад сваке хвале, добити бар право да гласају и да буду биране у самоуправама и општинама. Парламентарци, вероватно у брзини да избегну једну конкуренцију за места која теже задобити, вероватно више за свој лични интерес, но што желе да на тим местима учине какве услуге, били су до сада глуви за опште жеље.

Општине и округи баве се готово искључиво бригом да обезбеде приватан живот; зар се може веровати да ти у жене лошије вршиле своју функцију но што је врше мушкарци? Зар немају оне исте интересе да полиција буде добро организована, да помоћ буде добро распоређена, да хигиена не буде занемарена, да путеви буду добри, да трговци, цркве и школе буду добро одржавани? Мање политике у општинској управи дaће неминовно један напредак. Ко зна да ли утицај жена није одређен да нас ослободи једнога дана одвратне тираније гадних порока.

И напослетку једна земља, која се поноси својим признањем које одаје породичноме духу, може ли још дуго толерирати да се при изражавању општег народног мишљења, мишљење матера и супруга не сматра ни мало важним, када је у породичном огњишту она скоро све?

Д-р теологије Павао Виркунен

Године 1906 Финска је добила закон, којим је женама признала сва политичка права. Од тога доба су жене добивале при свима изборима један број женских посланика, које су заступале интересе жена у парламенту. Највећи број женских посланика је био 26, дакле приближно 10% од броја мушких посланика.

Женски посланици су били разређени у свима странкама, изузимајући комунисте. Просечно су биле највише заступљене у социално-демократској странци. У сваком изборноме крају свака странка кандидује бар по једну жену, али не изгледа да све жене гласају за женске кандидате, јер би иначе многобројни гласови жена могли изабрати већи број жена за посланике.

Моје тврдо уверење је — говорим из искуства свога дугогодишњег парламентарнога рада — да су жене у великој већини часно решиле своју важну задаћу као заступнице народа и показале су много достојанства и стручнога знања. Поједине су заузимале такo одлична места у кругу парламентарнога рада, да су биле у разним временима председнице следећих парламентарних одсека: одсека за културне задатке и одсека за радничка питања.

Ко зна како је важна улога практичнога рада одсека финског парламента, њему мора бити јасно да су те жене биле одличне раденице и да су уживале највеће поверење, јер је у њиховим рукама било председништво одсека.

Жене посланици су се наравно у првоме реду бавиле таквим питањима, која су тангирала њихов пол, као што су питања породице, школства, васпитања, и социално питање; али су се појављивале парламентарке, и данас се такође појављују, са великим интересовањем за питања која су изван сфере њихових личних интереса.

Све политичке странке цене суделовање жена у парламенту, и без двоумљења је да су придобиле финске жене, као држављанке и гласачи, а исто тако и као парламентарке, такав појам о животу државе, да ни најмање не изостају за становиштем мушкараца.

Енглантин Џеб

17 децембра 1928 умрла је у Женеви Енглантин Џеб, почасни секретар Британског Фонда Дечје Заштите и п.председница Интернационалног Савеза Дечје Заштите. Први кораци њеног интернационалног рада били су када је за време другог балканског рата посетила Македонију у име македонског Relies fund-a.

По свршетку светског рата, Енглантин Џеб је била међу оснивачима покрета борбе против глади коме је био циљ да помогне скидању блокаде коју су организовали савезници. Из ове организације развио се „Save the Children Fund" који су Енглантин Џеб и њена сестра г-ђа Бакстер покренуле априла 1919, покрет без икаквих политичких тенденција које нам карактеришу слична друштва. Јануара 1920 иницативом Енглантин Џеб, створен је при Међународном Одбору Црвеног Крста Интернационални Савез Дечје Заштите, затим Интернационлни Комитет за Помоћ у Берну и Фонд Дечје Заштите у Лондону. Дoцније је Енглантин Џеб била у активној вези са Лигом Народа као представник Савеза при Лигином Комитету за Заштиту Деце.

Страшне и незаслужене патње деце у гладним годинама које су наступиле после рата, дубоко су пекле њену душу. Она је горко осећала контраст те беде поред несмислене раскоши у појединим деловима градова и одала се са највећом љубављу дужности подизања народа до свести за ту несрећну. Одзив на апел био је огроман. Ватикан и проте-

стантске цркве дале су свој благослов, а људи, жене и деца свих класа и свих убеђења журно су слали фонду своје прилоге који су изнели преко четири милиона фунта.

После прве потребне концетрације на материалној помоћи, Енглантин Џеб и покрет, који она води и инспирише, дижу се убрзо до широких погледа о дужности народа према деци. Није довољно спасти их од глади: они морају бити ослобођени и страха и могућности да се глад може повратити; ново покољење мора бити здравије, срећније и боље од старога. Још више: националнa акција је недовољна. Мора да постоји и интернационална акција, кооперација, пријатељство и међусобна помоћ међу народима ако се то жели постићи. У једном од њених последњих чланака она пише: „Сигурна сам да ће нестати многе препреке миру и међусобном разумевању, које се данас чине несавладљиве, када једном будемо схватили да је свет заједнички дом и да нам је свима дужност да све учинимо да тај дом буде прави дом за све расе — лепши, уреднији и срећнији за све“.

Енглантин Џеб је била врло јака личност. Говорила је лепо, та даровитост уздизала се понекад до ретористости. Сваки који је чуо да говори на Бечком Конгресу за Дечју Заштиту, сећаће се њене адресе коју је тада упутила. Када је председавала седницама одбора, њени кратки говори били су модел те врсте. Исто тако ће остати у успомени њен хумор и смисао за шалу, коју је нарочито волела када се односила на њу саму. Али, ово што је највише потстицало њене сараднике, то је била њена храброст. Када је била убеђена у исправност правца којим је пошла, она је ишла њиме право све даље, и њена визија се ширила све даље, док није видела дечји покрет раширен на сва четири краја света.

Њена висока визија инспирисала је за нацрт *Женевске Декларације*, тога савршеног статута дужности друштва према детету, коју је усвојила Лига Народа 1924 године на V Скупштини. Овом Декларацијом, људи и жене свих народа, признајући да човечанство мора дати *највећу* све што најбоље има, утврђују дужности, не обазирући се на расу, националност и вероисповест. Ова Женевска Декларација, која је најлепши споменик Енглантин Џеб, гласи:

1. *Дете* мора имати све услове да се морално, материално и духовно развије.

2. *Дете* које је гладно мора се нахранити; дете које је болесно мора се неговати; дете заостало мора се душевно развити; дете залутало мора се повратити; сирочад и напуштена деца, морају се прихватити и помоћи.

3. *Дете* мора бити прво поможено у доба недаћа.

4. *Дете* мора бити оспособљено да дочиње може зарађивати за свој живот, и мора бити заштићено од сваке експлоатације.

5. *Дете* мора бити одгајено тако, да све своје најбоље способности мора ставити у службу својих ближњих.

Поводом једне десетогодишњице.

Дошле су нам у доба највеће беде и незапамћених патњи. Непријатељ тек што је напустио нашу земљу, оставивши за собом црне руине једног некада тако веселог краја. Није било стопе земље где рат није оставио свој крвави траг. Није било крова који испод себе није крио жртве најјезовитијих страна наше историје. Са сваког краја допирао је јаук ојађених, изнемоглих, напуштених.

Заједно са нашим ослободиоцима пристизале су и јединице хуманих институција, чији је задатак био указивање пре и најпотребније помоћи. Долазећи нам с југа, оне су се задржавале тамо, где им се њихово присуство чинило најнеопходнијим. Тих дана Амерички Црвени Крст играо је једну од најважнијих улога. Његова дела оставила су трајне споменике широм целе наше Краљевине. Као члан те јединствене организације дошла нам је, пре десет година, госпођица *Хелен Кинг* заједно са госпођицом *Видом Мејсисон*. Оне су се заустављале у Врању да се потпуно посвете збрињавању ратне сирочади. Прионуле су послу уносећи неограничено самопрегоревање и херојску истрајност. Почетком 1919 госпођица Метсисон пада у постељу од пегавог тифуса. У једној бедној собици, чији је једини намештај био пољска постеља, један најобичнији бакалски сандук у место стола, једна празна петролеумска канта, која је уједно служила као пећ за огрев и за кување, направиле су оне своје склониште тих првих дана. Под таквим околностима она је срећно пребролела ту опасну бољку. Оне вредне жене, које су напустиле свој удобни, раскошни дом, дошле су да помогну непознатој браћи и сестрама, чија их је тешка судбина дубоко потресла.

После краткотрајног времена, а у споразуму са надлежним властима, оне оснивају дом за ратну сирочад. Малишани — сирочад — из тога краја налазе склоништа у Америчком Васпитном Заводу. У почетку то је засвим једна обична зграда. Идуће године њој је придодата још једна, затим још једна... И данас, после десет година, ми на том месту видимо читаву малу колонију.

Благодарећи пожртвовању ових двеју радница, велики број тих малишана изведен је на пут. Постали су самостални људи. Ове две племените жене одају се своме послу са пуно љубави. Са материнским интересовањем оне прате сваки корак својих питомаца и по њиховом изласку из Дома не прекидају везе са њима. Дописују се с њима, саветују их, увек готови да им пруже материалну и моралну потпору правог, искреног родитеља. О Божићу труде се да их по могућству све окупе у Дому, на који су их навикле да гледају као на своје рођено огњиште.

Госпођице Кинг и Метсисон својим радом стекле су поверење и љубав и самог грађанства, које је недавно дало пун израз том свом осећају. Обављен је читав низ лепих и дирљивих свечаности, прослављају ће десетогодишњицу њиховог племенитог рада. Ове манифестације врањанског грађанства, уз суделовања званичних представника, јасно су говориле од колике је заслуге и вредности био рад ових наших великих пријатељица.

Честитајући им од срца постигнути успех ми им упућујемо своју топлу захвалност и срдачне жеље да их што дуже видимо међу нама.

Јелена Димитријевић као феминисткиња*)

Кад је госпођа Димитријевић још девојчицом опет једанпут читала једну од својих песама као од других преписану, њена мати је рекла да то није истина, и да је њена кћи сама вилословка. Тојест, да то њена кћи говори језиком вила, да сама пише те песме. Али та наша старинска жена, која је често говорила речима народног певача, сигурно није ни слутила, ипак, колико је истине у оној лепој речи било. Јер онај ко се за слободу бори, тај збиља са вилама говори.

Јелена Димитријевић није се ограничила на најуже песничко стварање. Она је била само које је видело, ухо које је чуло, и она је чула и њене уздахе, видела и непросуте сузе оних са којима је живела. После прве песама и неких приповедака и после писама о харемском животу, госпођа Димитријевић се изражава као феминисткиња, а нарочито као поборница за ослобођење муслиманке. Она, додуше, не чини то новинским чланцима, ни на зборовима, нити представкама, како нас наше време сили да чинимо, али је снажно иступила у примамљивом и лепом облику писама и романа у одбрану жениних грађанских и општевочанских права. Али чинила је то и живом речи по харемима, па и у присуству њихових мужева. — Тај њен протест кроз књижевне радове потсећа нас на немачку књижевницу Берту фон Сутнер, која се је тако борила за идеју мира у своме чувеном делу: „Доле оружје!“ Приказујући страховите ужасе рата Фон Сутнер је пропагирала мир. Госпођа Димитријевић приказујући живот муслиманке, мисли и осећања како старе, оне што спава „чаробни сан Истока“, тако и пробуђене, нове, како оне саме себе зову, истављала је пред нас проблем ослобођења једног знатног дела човечанства, проблем ослобођења не само од политичког и економског ропства него и од простог затвора са решеткама и без слободе кретања. Њене јунакиње траже најпре право сунца и ваздуха, и читајући и слушајући о борби европских жена, оне тужно уздишу: оне слободне па траже већу слободу а шта тек ми јадне да чинимо!

И сама жена, ауторка „Нових“ има прилике да залази дубоко у живот и душу муслиманске жене. Она је готово живела у харемима, спријатељила се са иначе неповерљивом муслиманком, стекла је поверење и поштоваље њихових људи, и врло истакнутих, отуда нам она може дати јаснији слику и тачнију него што би то могао и талентован писац. Увиђевши и осетивши сву беду и понижености жене чаршафа и харема, она јауче са њима и буни се овако кроз уста своје Ариф-хануме: „Скочите на ноге, ви младе, нове, прилазите им, (непробуђенима) дрмајте их, вичите из свога младога грла нек се пробуде, нек се расвесте, нек виде да нису ствари јер имају душу; нек дознадну да све што има дужност има и право на право!“ — Или: „Не може бити равноправан онај са оним од кога изгледа да га храни“. — Ове речи да не говори пробуђена муслиманка, могла би говорити свака феминисткиња. Исто тако код Арифе говори — она са идеалним мужем, и тим сугестивније делују њене речи: „...жене су криве што су људи неваспитани. Још док је мало ми га пуштамо да ради шта хоће и говоримо: „Ако, мушко је!“ Да поправимо то, као женску децу да васпитавамо и мушку. Али до колико тешко нама! До онолико док се сме с мајком купати у женском хамаму. А после: „Хајде, сине, на сокак, нека те сокак васпитава. А кад хоћеш у кућу главом се не шали да уђеш док не питаш: „Да нема некога?“ то јест гостију твоје мајке и сестара. Уместо куће кафана; уместо сестара чочекине и кафанске девојке. Па кад

*) Поздравни говор приликом прославе 35-годишњице књижевног рада.

У сликарском атељеу

„A thing of beauty is a joy for ever“.
Keats.

У београдским уметничким удружењима: „Лади“, „Облику“, као и ван група има неколико жена сликарица, које својом изграђеном уметничком индивидуалношћу и истинским талентом постојано доприносе рафинменту и богатству наше уметности, као и оних за које уметничка критика није још могла изрећи своја дефинитивни суд, али које — лепотом и свежином боја, инвенцијом, снагом, која се појављује у њиховим радовима — дају чврсте основе вери у њихову уметничку будућност.

„Лади“ припадају Бета Вукановић, Ана Мариковић, Милица Чабевић, Милица Миливојевић, Барили - Павловић. „Облику“ Зора Петровић. Ван група стоје: Беба Петровић, Милица Бешевић, Мара Лукић-Јелисић.

Пошла сам у атеље госпође Бете Вукановић.

Студен леди вршкове прстију. У ледовном зраку тромо висе трамвајске жице, саксије на зиду универзитетског парка пуне снега. Непропорционалне фигурице над високим узлазним вратима у парк једва се виде. Студени, зимски Landschaft, који даље ко од топле собе губи много од свог привлачног карактера...

Трамвајска стакла засмејана замрзла. Гребем прстом лед, правим мале рупице. Тако је радила Соња Jenny Blicher-Clausenove, кад је хтела, да из сестрине собе види Стида, који јој певао:

Ich musste dich lieben, ich kont'es nicht lassen,
Das Schiksal schrieb Runen, die nimmer vergeh'n,
Ach, warum wir lieben, warum wir hassen;
Erst in der Ewigkeit wird man's verstehen.....“

Но овде код нас нема Стида. И господа и даме се брзо промичу. Стида, Соња — они су далеко. Залуд рупице на залеђеном трамвајском прозору, очи ништа не виде...

Возим се скупа с госпођом Бетом. Она се сећа свог живота у Паризу за време рата. Тад јој је умро муж, познати сликар Риста Вукановић, чији је гроб и данас увек окићен цвећем. Боловао је осам година. Госпођа га није никад оставила. Тешко је то и болно морало бити време за уметнике..... Било ми је жао, што сам евоцирала болне успомене.

Сишли смо мало иза двора. У ..... улици, бр. 5 на улазу у врт у ком сад спавају ружина стабла, где се Voltaire у кругу великих бронзаних статуа и лети и зими саркастично смеши, вади госпођа кључ и ми улазимо у њезин атеље.

Пред великим прозором саксије пуне живог цвећа. Насупрот њему пианино, Beethovenova плакета, на вратима — на дивној свиленој подлози — мајсторска копија јапанске уметности: мајмун са златокрилом црвентастом мушицом, а около по зидовима, на ногарима, на ормару неизмерно много слика.

Како да им пријем?! — Требало би, да најпре затворим очи, да се сконцентришем, па да све схватим и све осетим. Уметници је атеље исто што и храм. У њему се ствара лепота, изнад највеће, вечите човекове радости..... „A thing of beauty is a joy for ever.....“ Ту се открива тајни уметников живот, онај што оживљује инертну масу, што ствара статуе, које су тако лепе, као да их је створила морска пена; слике, што нас разрешују наших веза са временом и простором, испуњују срце слатком тугом, осећајем, који нас диже, носи далеко, тамо, где вечно влада љубав и доброта.

Госпођа се Бета родила у Münchenu, немачкој Atheni.

Овид је говорио о себи: „Quidquid tentabam, versus erat“. — Госпођа све што је покушала, била је слика.... Сликала је увек, сликала је као мало дете од пет година.... У Београд је довела љубав. Љубав према човеку, која се претворила у љубав према свему, што припада земљи тога човека.

Сећам се, како Dr. Rhoda Erdmann — проф. на мед. фак. у Берлину — вели, да у браку двојице људи, који се баве истим радом, настаје проблем: „Wo fangt die Arbeit der Frau an, und wo hört die Arbeit des Mannes auf“. — па ипак, госпођа се Бета засвим самостално развијала и ишла своју правцем потпуно неовисно. Сликар Риста Вукановић био је портретиста, и сликар-хисторичар; госпођа Бета — имајући потпуно своју посебну технику — слика све осим хисторијских и црквених ствари. У њезином богатом атељеу има и портрета, има paysages-a, она слика и животиње и цвеће и марине. — Све, што је видела, све је осетила и приказала ова par excellence импресионистичка, велика уметничка натура.

На главној стени виси велика слика двојице Качака.

Један стоји, а други наслоњен гледа кроз кланац. Сећам се Пртена из „Књаза Сребреног“ Ал. Толстоја.

— Откуд су, ко су?!

Зар ветар каже одакле је, зар вал каже откуд га вода носи.....

Уметница познаје целу Јужну Србију, позна сва гранична албанска села. Своје је качаке сликала у дивљој гори, што дели Албанију од Србије, где у шест сати нема живе душе, осим качака.....

Стоји ми пред очима лице њезиног качака. Он је далеко од Ломбросова „рођеног злочинца“, ал није ни ефе-

се ожене, они не знају честито ни да проговоре с честитом женом“.

У „Новима“ ауторка нам слика прелазне генерације и сукоб старога са новим у земљи харема и ортака. У исти мах док се најстрожије држе сиих својих обичаја, имућни муслимани и они старога кова, доводе из моде својим кћерима васпитачице Енглескиње и Францускиње, пуштају да се њихови жедни мозгови загревају неограниченим маштањем о животу европске жене, идеала слободне жене за њих. А затим их удају као „старе“, скоро као кад би ствар продали. Отуда и долази чуђење и „старих“ муслиманки што Фатмин отац не засужи као удаје кћер. Може не плакати кад сахрани, одлази му у „Зелене Баште“, али кад удаје!... Не даје је другу него „господару“, а господара има милостивих али и таквих где не сутра дворити с ортаком, а тада се не пева... С друге стране чуђење мужева, опет „старих“ разуме се, шта хоће жене, те „нове“ кад су одевене и нахрањене!

И таква ситуација доводи Фатму до бегства и до смрти. Њена је душа прогледала, али у исти мах је дух остао спутан целим начином живота до последњег тренутка кад се откида од дома и решетака и прелази у Париз, у студентски крут свога мужа. У предсмртним писмима говори ову да он и њему слични радећи како раде „зидају кућу с крова“, и у мутну реку изручују крчаг бистре воде. И кад већ не пада на општем просвећивању и ослобођењу муслиманке нека ни њих појединце не доводе до катастрофе из моде и таштине. Ако им неће дати темељну слободу у кући и код куће, нека им не мећу ни фракцуске књиге у руке. Замера и другарицама својим, женама, што су многе ушле у политичку борбу мушкараца, а своје другарице остављају непросвећене и заробљене. — Арифханума завршава роман речима: „О, не, Емир-душо, то ново грубље је за „старе“. Заставу понова узимам и идем да вичем, да будим наше жене да траже право ...сунца“.

И кад нам из њихова живота изнесе госпођа Димитријевић просто једну чињеницу, један догађај или призор, ми осетимо да ли их она осуђује или је за њих. Кад нам тако например у „Писму са Тракије“ описује један муслимански путнички пар на лађи и кад понављ а: „Млада жена с Хиоса непрестано чучи крај ограде и гледа у море (да би скрила лице од других) на крилу јој спава дете, а иза леђа јој стоји муж у пози стражара од туча“ осетите одмах жаљење и осуду.

Госпођа Димитријевић говори о ослобођењу муслиманке и жене уопште деценију и по пре постанка „Женског Покрета“. Стихове које мене у уста књижевници Арифи не би имала потребе појачавати ни једна данашња наша феминисткиња:

Дивљаци! жена још је вама жена,
— — — — — — — — — — — —
„Од сто вам лета малолетна бива.
— — — — — — — — — — — —
Још јој кажете: „То није за жене“.
— — — — — — — — — — — —
К'о са својином поступате с њоме.

Она одустаје од утврђеног пута у западну Европу и журно креће на југ, у Солун, чим прочита 1908 да је белом револуцијом младотурака и жена турска развијена и ослобођена. Али какво разочарење кад тамо испре: опет решетке на прозорима, опет чеге на лицу, опет жена бежи од мушкарца и он од ње, тојест, да се не састану јавно у соби, или другде. И Јелена Димитријевић се буни, и протестује и код „младих“ и код „старих“ и код мужева им: Зар још увек на њиховим женама чаршафи и пече, зар још увек на прозорима решетке, у кућама хареми и сад, кад сви кличу „Слобода, слобода!“ И кад је и њихова жена играла значајну улогу у националном преврату, и кад и тада учествује у тешком и опасном националном раду! Добија разне одговоре и од самих жена. Има две фракције младих, једне су за развијање, друге су против. А већ „старе“ кажу да би се убиле кад би до тога дошло, и да им оно што је од Бога не може нико одузети. Од Бога! Зато нове и уздишу: О, лепа вера пророкова, како су те изопачили неразумни!

Значај Јелене Димитријевић као феминисткиње није до сада довољно оцењен. Међутим она је целим својим бићем и животом, целом својом снажном личношћу феминисткиња. И све што је постигла, постигла је личном вредношћу и самосталним радом. Њу, такође, занима свака жена, и нарочито жена, њене мисли и осећања, њен рад, па била то Туркиња и она жена из прастаре Тебе, била жена Новога Света. У своме описивању Американке, представнице еманциповане жене, госпођа говори на крају: „Од свих жена с којима сам се у туђини дружила највише ме интересују Туркиње и Американке. Туркиње и Американке! Шта оне могу имати заједничкога? Туркиња прошлост, Американка не само будућност него и жива, активна и прогресивна садашњост“. — Ипак се да разумети та љубав према двема женама којима је заједничко било само женство. Госпођин увек млад, надпредан и радознао дух занима старост Туркиње, егзотичност Истока, и драж подмлађивања и обнављања што ипак пулсира и под прашином „саме прошлости“. Док у Американке налази остварен сан нових жена, пробуђених, свесних, налази остварен идеал слободне жене, жене — човека, којима и сама припада свом личношћу, целим животом.

Београд **Р. Аћељковић-Чубриловић**

Менталитет наших дипломатских представника

Навикли смо већ на то да официални представници наше земље гледају на покрет југословенских жена као на неки „enfant terrible“. Али, пошто је код нас све дрикчије него што је по другим културним земљама, нисмо се много чудили томе факту. Али, ипак морамо данас забележити једну чињеницу, која вреди да је наше радне жене не заборабе. Кад је године 1926 био у Паризу конгрес Интернационалне Феминистичке Алианс, била је тамо и наша делегација, која је одлично заступала нашу *земљу*, а не само наше жене. Ова наша делегација јавила се одмах нашем посланику у Паризу да је прими, али је господин посланик јавио делегацији да му недостаје времена за пријем делегације. Делегација је прогутала то извињење, али сада види да господин посланик баш није тако страшно окупиран послом, јер смо неки дан читали у београдском „Времену“ да је приредио чак чајанку у част — Мис Југославије...

Феминистички успеси у Чехословачкој

У децембру месецу прошле године обављени су избори у Чехословачкој, обнављајући аутономију страних самоуправа. Ове самоуправе су организоване поред Сената и Парламента, и имају за дужност да се баве социалним, просветним и хигиенским питањима својих крајева. Наравно да се није могла изоставити сарадња жена у овим пословима. Народни Женски Савез на челу са г-њом Пламинковом, предузео је велику пропаганду за избор жена. Пропаганда преко новина, афишама, конференцијама била је веома жива.

Министар Унутрашњих Дела има право да наименује трећину чланова, које бира међу експертима и специалистима за извесна питања, која спадају у компетенцију тих управа. Захваљујући напорима Народног Женског Савеза, постигнути су задовољавајући резултати, ма да Чехословакиње сматрају да нису потпуно у сразмери њихових великих напора. На листама изабраних чланова има три жене које је изабрао Народни Женски Савез поред две, које су изабрале политичке партије. Изабране су следеће жене: *наименоване од Министра Унутрашњих Дела Мрија Дојчова*, члан комитета комисије за заштиту деце — припада социал-демократској партији; *Јозефа Северинова*, п.председница Централног Комитета за заштиту матера и одојчади — припада социално-демократској партији; *Франтишка Сидлова*, председница социалне секције жена прогресиста — националони социалиста. *Жене изабране: Павла Рехакова*, учитељица — националони-социалиста; *Терезија Марешова*, домаћица, комунисткиња.

Продужење основне школске обавезе

Интернационално Удружење за Социални Напредак, коме припадају најистакнутији светски социални политичари, педагози, социолози, послодавци и т. д., поставило је на дневни ред своје овогодишње скупштине, која ће се одржати на јесен, *питање о продужењу основне школске обавезе*. О том питању расправљају сада све националне секције тога Удружења, а нарочито интенсивно ћ ручавају то питање Французи и Немци. Како француска тако и немачка секција Удружења бave се на својим седницама већ више од годину дана тим проблемом. Пошто мислимо да ће ово питање интересовати и наше читатеље, ми ћемо их у следећем известити о резултатима досадањих расправа немачке и француске секције Интернационалнога Удружења за Социални Напредак.

Проблем продужења школске обавезе није просто само један административно школски проблем, него је важан и са економскога гледишта. У послератно доба кад се појављивала у свима земљама огромна беспослица, нарочито су радничке синдикалне организације тражиле да се због растерећења раднога тржишта уводи продужење основне школске обавезе и да се сва беспослена омладина врати у школе. Тај проблем су на побуду радничких организација почели затим и други сталежи озбиљно проучавати и нашли су да је он један општи европски економски и социални проблем од основне културне важности. У Енглеској је предложила већ године 1926 једна владина стручна комисија да се од године 1932 продужи школска обавеза до 15 године.

Познати немачки педагог Kerschensteiner је дао на једној између седница немачке секције следеће мишљење по овом питању : Основној школи није потребно придодати још обилатну девету школску годину. Место девете године да се уводе факултативни стручни курсеви, у којима би се омладина одлучила за свој будући позив. Већ у последњим годинама основне школе требало би поучавати различите занате, и то обавезно. Школска обавеза за изучавање позива нека се одреди до 18 године, и таква школска обавеза требала би да важи и за беспослену

миран. Лице човека, који стоји ван закона, ван нашег схваћања о етици, о дозвољеном и недозвољеном.

„Мајка је моја гора зелена,
Љуба је моја пушка брзометка,
Деца су моја.....“

Питала сам једног, вели госпођа:
— Имаш ли обитељ?
— Немам.
— Имаш ли жену?
— Имам.
— А децe?
— Женску .....
— Кад качак нема сина, нема обитељи. Син ће га осветити, син ће запалити свећу.....

Крај качака при земљи акт. Гола девојчица. Гола? — Да ли цвету треба одело? Колико је нежности, отмености у пози девојчице, колико нематеријалности у њезином телу. Зар ово није најлепше од свега што може бити.

И кад би било потребно, тешко би могла описати све што сам видела.

Над канапетом слика Арнауткиње с оригиналним, богатим украсом на глави. Добија га на дан венчања. Дванаест година га носи — дванаест година траје женина лепота! — а онда га оставља у шкрињу 'и предаје деци...

Уз безброј оригиналних радова сликарица се бавила и студирањем страних мајстора. Радила је за лично задовољство и по наруџби. Ту је Van Dyk, Rubens. Frans Halsova „Циганка“ жива, снажна, једра, лепа као расцветана трешња, као сочни цвет, као Sejfullinina „Виринеја“.

Над вратима слика пропошне мачкице. Сетила сам се једне младе девојке великих, плавих очију, која је својом лепом, дугом руком тако њежно глади. На слици се чврсто ослонила на стражње шапице, а предње кокетно показује. Чини ми се, као да ће сад скочити из свог мирног стаза.

Госпођине слике из Старе Србије сећају на Леопардијеву песму „La Ginestra“, на Бедуинову молитву у Сахари... Пусти, суморни, запуштени крајеви пуни туге, пуни бола у којим трепери душа жене, која зна да схвати природу, која је изразује на платну у њеној верној карактеристици. Уметница је схватила све тонове, све боје, што владају у природи, њезину вечну шутљиву песму.

Кад ми је показала слике српске лавре, Високи Дечани, рекла ми је: „Видела сам две велике свеће, што их је даровала царица Милица. Кроз векове, од Косовске погибије нису се свеће палиле, стојале су пред иконама и молиле у Господа слободу нашег народа...“

Легенде, легенде!... У св. Софији, Новгородској катедрали, где су се људи увек Богу молили, где су њихови сводови, тамне иконе, где дрхте воштане свеће, где влада неизрецива тишина и мир — стоји Христос са скупљеном руком. Летопис прича, да га је сликар насликао с руком, која благосиваше, но да се рука у јутро опет скупила, а са слике, да је проговорио глас: Сликари, сликари, сликари! Не сликајте ме с руком, која благосиваше, јер држим у мојој руци велики град Новгород.

Сад су се расширили Христови прсти, Христос ће на воскресење благословити Русију!...

Једном ми је згодом рекла госпођа Бета: „У свему што гледам видим нешто комично“. За то је она и створила целу галерију типова у карикатури. — Смиља Ђаковић, администратор „Мисли“ с оригиналном кратком подрезаном фризуром, коју чешља са пет прстију, Кризман, сликан Бајрону, кад је одлазио из Енглеске, Војиновић, политичари, министри, генерали, професори...

Госпођа је опетовано излагала своје радове и у земљи и на страни с великим успехом. На изложби „Bianco-Nero“ у Риму 1903-904 г. изложила је целу колекцију бакрореза. Све је продато, тако да на жалост сад више није ни могуће видети те интересантне радове. И други су њени радови великим делом продати приватницима, држави. Атеље нам показује тек један део...

Цео Београд познаје госпођу Бету Вукановић. Титулирају је интимно: „госпођа Бета“, или још пријатељскије, још краће: „Бета“. Симпатија и љубав назива свој објект према осећају без обзира на конвенционалност.

Интересантну је и лепу студију о сликарици написала на жалост сад болесна књижевница Милица Јанковић. Кратки, но заносни, управо песнички приказ њезиних радова дао је — за време госпођина боравка у Француској — професор уметности G. Desdevises du Dezert, но најбоље о њој говоре њене слике и она два фина портрета сликара Вукановића на којим је она насликана, као обавијена у вео љубави. — У чврсто стиснутој јаки, с пелцом око врата, замишљена, дубока погледа, блага, мека; у другој још нежнија, још милија, још топлија.

Тко би могао измерити дубину ућиска, што га на људску душу производи уметност, која има моћ да устави време и његовом вечном ходу, лутању за савршенством?...

„У свагдањем животу могуће је потцењивати уметност, могуће је једнолични комфор волети више од уметности, но прије или после уметност побеђује. Коначно долазе у обзир само они народи, који су дали свој прилог уметничком и инелектуалном наслеђству човечанства“.

Београд. **Др. Марија Ивић.**

омладину и за ону, која чека да се испразни шегртско место. Стога би требало забранити упослење стручно нешколованих малолетника за безпрофесионалне раденике, такозване помоћне раденике. Васпитање за позив је једино на тај начин могуће, ако је будући позив центар целокупне наставе, а то се може постићи само у нарочитим школама за спремање за позив. Тај принцип је већ спроведен у стручним школама за неке занате, а у Америци, нарочито у држави Wisconsin, постоје праве, узорне школе за позиве.

Директор статистичког државног уреда у Берлину, Dr. Platzer, дао је ово мишљење: Не треба се бојати да би у будућности недостајало радне снаге. Послератне прилике, нарочито опадање порођаја, измениле су знатно пирамиду становништва, тако да одрасли сачињавају много већи процентат радних елемената, а број омладине зреле за ступање у занат и индустрију је за неколико година опасти, и продужење школске обавезе би тај број још смањило. Прилив омладине у занате и индустрију изравнаће се донекле тим што ће број запослених жена порасти и што ће број омладине са села, која ће ступати у занате и индустрију бити већи. Тиме ће пољопривреда изгубити знатан број радне снаге, а жене ће бити у њој још више заступљене него што је то већ до сада случај.

Професор Едуард Спрангер био је следећег мишљења: Продужење школске обавезе може се спроводити само ако се темељно реформише целокупна основна настава у томе смислу да та настава добије најужу везу са реалним животом. И ако се школска обавеза продужи, нека се само на тај начин продужи да је последња година посвећена сва практичном раду.

Француска секција Удружења се такође бавила тим питањем на више седница и нарочито је занимљиво мишљење, које је дао Алберт Томас, директор Интернационалног бироа рада и председник француског Друштва за социалну реформу. Он је изјавио: Његова нарочито радује што је дошао предлог да се дискутује о томе проблему са немачке стране, јер је познато да је баш у Немачкој школство на завидној висини. У Француској постоји школска обавеза до 13 године, али на рад се примају и деца са 12 година, ако поднесу прописне школске сведоџбе. У највећем броју држава — Немачка, Аргентина, Белгија, Данска, Енглеска, Ирска, Италија, Чехословачка, Јапан — је законита старост за пријем деце у рад 14 година. У некојим земљама — Канада, Сједињене државе америчке — важи 15 година. Три интернационалне конвенције одређују старосно доба са 14 година. Вашингтонску конвенцију из године 1919, која одређује најниже доба за примање деце у привредни рад од 14 година, ратификовало је до сада 15 држава, међу којима је много индустријских земаља као што су Белгија, Велика Британија, Швајцарска, Чехословачка; само Француска до сада није учинила никаквих корака у томе правцу. Највећа запрека, што Француска још није ратификовала ове конвенције је у томе, што би морала због тога изменити свој закон о основној школи, јер би иначе настала празнина једне године између свршетка школе и почетка ступања на рад. Важност продужења школске наставе је већ дуго теоријски призната. Потешкоће, које се појављују за практично извршење, нису непобедиве, нарочито, што ни послодавци нису противни тој реформи. Продужење школске наставе још за једну годину не би у Француској оптеретило буџет, јер је сенат у својој анкети из године 1921 већ констатовао да се знатно смањио број школских обвезника услед опадања порођаја за време рата. Због тога би требало само мали број нових ученичких снага, и то нарочито само за велике вароши. Друго финансиско питање је питање породичних додатака. Пошто деца не би зарађивала, погоршао би се материални положај многих породица. Због тога би морала држава и општине давати материалну помоћ породицама. Финансијски ефекат тих помоћи би требало прво спремити. Продужење школске обавезе у пољопривреди не би било тако једноставно. Можда би се то продужење у пољопривреди регулисало на тај начин да се дозвољава деци за извесне пољске радове одсуство, а изгубљено време надокнадило би се после 14 године. Жалосне последице сувише раног завршетка школовања се показују у великом броју аналфабета.

Народни посланик Бертод реферисао је о резултату једне анкете на којој су учествовали представници министарства просвете, народ. здравља, представници велике индустрије, радништва и земљорадника. Сви ти представници су се изјаснили да треба у Француској продужити школску обавезу од 13 до 14 година, а да се после основне школе продужи са школовањем за позив. Да садашња школска обавеза до 13 године није довољна, показује нарочито ужасно велики број аналфабета у француској војсци. Веліку потешкоћу за спровођење продужене школске обавезе види Бертод исто тако као Томас у томе да би многе породице због отпадања дечје зараде материално трпеле. Али, дечији рад је потребно свакојако редуцирати на минимум и увести породичне додатке. Зарада деце од 12 — 13 година је у пољопривреди месечно 100—150 франака и храна, у рудницима зараде 12 годишња деца по 14 франака дневно. Анкета је констатовала да је тешња веза међу добром дечјом зарадом и рађањем. У угљеним рудницима, где је зарада деце нарочито добра, су пороџаји 150% већи него у другим дистриктима. Представници велике индустрије су се изјасниле за продужење школске обавезе из физиолошких разлога, а омладина би била и боље интелектуално развијена и њихов карактер отпорнији. Они су само мишљења да би требало ту реформу извести тек после 1933 године, кад неће бити више последица опадања порођаја као из време рата. Ако би се одмах спровела та реформа, то би се осетно задесило нарочито индустрију стакла и текстилну индустрију, где је сада 5% од све запослене деце. На анкети су се сви сагласили у томе да треба осму школску годину употребити за спремање на практични живот.

Интернационално Удружење за Социални Напредак се темељно спрема за дебату о томе проблему и послало је опширна питања свима својим секцијама, где су предвиђене све евентуалности, које би могла повући реформа у социалном и економском погледу за собом. По томе видимо како се велика важност полаже на то питање и у истини можемо сматрати факат да се посвећује тако велико интересовање једноме делу дечјега питања као великих напредак, и надајмо се да ће ипак доћи време, кад ће се приступити практичном извођењу теоријских истина.

Скупштина Удружења Универзитетски Образованих Жена

На дан 24 фебруара ове године одржана је у просторијама Женског Клуба прва редовна годишња скупштина У.У.О.Ж.

Скупштину је отворила председница Удружења г-ђа Паулина Лебл Албала и укратко изнела потребу и значај једног оваквог удружења. Нарочито је истакла да је за наше младо удружење од велике користи што је члан једне тако моћне организације, као што је Интернационална Федерација Универзитетски Образованих Жена.

Затим је поднет скупштини извештај Управног Одбора у коме је детаљно изложен преглед годишњег рада. Чим је Удружење добило своју правну форму, отпочело је рад на остварењу циљева предвиђених правилима. Први дана по оснивању Удружење је израдило програм рада. Да би одговорило своме главном задатку, наше чланице одржале су неколико конференција на Народном Универзитету у корист нашег Удружења. Такође приличан број предавања, од стране наших чланица, одржан је у корист других друштава. Листа привађених предавања од прошле године није још исцрпена. Удружење је приредило и једно вече на Народном Универзитету и сазвало више конференције, на којима су третирана питања, која тангирају интересе жене.

Удружење је почело да ради на статистици стручног, културног и социалног рада У.О.Ж.

Како је наше Удружење члан Интернационалне Федерације У.О.Ж., то смо и ми учествовани на Консеју одржаном у Мадриду септембра 1928 године. Нашу земљу представљала је г-ђица Др. Јелица Петровић. Председница ју је поздравила добродошлицом и честитала на успеху, које је наше удружење постигло. Записник садржи 37 тачака, по којима је донета резолуција. — Јелена Минић Големовић поднела је нашој скупштини исцрпан извештај о раду Консеја.

Председница изјављује да наше чланице имају права учешћа на свима конкурсима за стипендије које расписује Инт. Фед. и остале државе, које су чланови Федерације. Чланицама нашег Удружења даје се лепо и обилато поље рада.

Потом је поднет извештај Надзорног Одбора о стању благајне. Целокупан приход износи суму од 5759 дин., по одбитку свих расхода остаје сума од 3283 дин.

Секретар Удружења г-ца Р. Стефановић чита Правилник у коме се утврђују везе пододбора и Удружења у Београду.

Како многе од управних чланица нису више у Београду, или су спречене да активно учествују у раду овог Удружења, то је управа попуњена новим чланицама, г-ђама Др. О. Пальић, Р. Чубриловић, М. Илић, Штолцер, Ј. Каснар Карапић, М. Војновић, Љ. Марковић, З. Нешковић и В. Топаловић.

Прешло се на последњу тачку дневнога реда. Г-ђа Чубриловић предложила је да сад пред доношењем чиновничког закона треба предузети живу акцију да се удатим женама да пун додатак. Удружење је прихватило предлог и помоћи ће сваки рад у том правцу.

На крају са задовољством се констатовало, да ако је Удружење тек у оснивању, и са прилично малим бројем чланица (свега 108), ипак сутрашњи по замаху, велики позитивни резултати с правом се очекују.

Прослава херојске жене

У Француској се већ сада спремају да прославе на најсвечанији начин 500 годишњицу ослобођења Орлеана које је за вечита времена спојено са именом херојске Jeanne d' Arc. Прослава ће бити у мају са црквеним и војничким парадама на којима ће учествовати поред осталих великодостојника сам председник Француске Републике и председник министарског савета. Над стотину кардинала, надбискупа и бискупа — француских и страних — биће тада скупљених у Орлеану да достојно прославе жену, коју је некад католичка црква спалила на ломачи.

Jeanne d' Arc се родила 6 јануара 1412 у Domremy-la-Pucelle и била је сељачко дете. Већ у 13 години почказивали су се код ње надприродни појави, који су јој давали невероватну снагу. Кад је својом сугестивном силом повела француску армаду да је ослободила 29 априла године 1429 Орлеан од Енглеза, сви су је сматрали за посланика божјег. Врхунац њене славе је био кад је брзо на то био крунисан Карло VII за француског краља. Али тада су почеле и гадне интриге против ње и Ligny јој је за пусте паре, за 10 000 фунти, издао Енглезима. Сада је почела трагика њенога живота. У Rouenu била је оптужена као вештица и јеретик. Процес је водио бискуп Сасchon, који је био њен велики непријатељ. 24 маја 1431 године била је осуђена на смрт на ломачи, ако се не би одрекла својих „грехова“. Изломљена од нечувених и ужасних мука процеса, потписала је изјаву да се одриче свих својих дела. На то су јој заменили смртну казну доживотном робијом. Али брзо на то се тргла и изјавила да јој је била изјава изнуђена и због тога су је спалили 30 маја 1431 године на тргу у Rouenu. Краљ Карло VII је увео године 1456 ревизију њеногa процеса и њу прогласио за невину и исто тако је католичка црква исправила грешку. Папа Пије X прогласио је је 30 маја 1920 године за светицу. Тако се трагично завршио један херојски живот жене и посмртне части, које јој је указао Карло VII и католичка црква не могу избрисати њене патње и муке.

Херојски живот Jeanne d' Arc-ове дао је многим великим писцима надахнуће за лепа дела (Voltaire, Schiller, Shaw).

Белешке

Прва муслиманка — дипломирани правник. На Универзитету у Београду ових дана је дипломирала на правном факултету прва муслиманка из наше земље, *г-ђица Нејиде Нури-Хаџић*. Искрено честитамо младој муслиманки на постигнутом успеху и надамо се да ће од њеног напора, који је уложила у студије, имати користи и остали муслимански женски свет и да га она неће заборавити.

Институт Марије Кири. У Енглеској је основан један институт под овим именом, за лечење жена које су оболеле од рака. Овај институт је основао комитет за испитивање болести рака Лондонског Удружења Федерације Жена Лекара. Овај комитет се бави већ три године лечењем рака помоћу радијума. Болесници долазе из свих крајева земље да овде одрже лечење, и комитет има сада велику зграду да централише све болеснике.

Интернационални Женски Савез одржаће у Лондону од 26 априла до 9 маја седницу управног одбора и свих комисија. За то време биће тамо и конференција сељанаља из различитих земаља. Два јавна збора одржаће Савез 30 априла и 2 маја; једном ће председавати Др. Огилви Гордон, а другоме Др. Алисе Соломон. 6 маја биће Интернационална женска забава, на којој ће се између осталога приказивати у сликама важни догађаји из историје Интернационалног Женског Савеза. Посланства различитих земаља су примила покровитељство за ову забаву. Савез Британских Жена организоваће оглед важних јавних и приватних институција у Лондону и излете у околину, где се налазе важни историјски споменици.

Жена свештеник. Г-ца Гертруда Шефер из Јене, добила је дозволу да може проповедати као пастор. Ово је прва жена у Немачкој, која има дозволу да држи проповеди.

Успех рада Лиге Жена Бирача у Америци. Нама добро позната организација Лиге Жена Бирача у Сједињеним Државама, у последње време нарочито много истиче резултате својих успеха, који су се јасно показали приликом последњих избора у Сједињеним државама. Утицај Лигин на те изборе био је веома јак. На листама 38 држава налазе се 146 жена, што чини 20 више но за време последњих избора 1927 и 1928 године. Дванаест жена су већ по четврти пут изабране, 61 жена је поново изабрано. Данас има у Сједињеним Америчким Државама 15 жена сенатора.

Прилог за Фонд Листа. Г-ђа Злата Ковачевић, п.председница Народног Женског Савеза из Загреба, приложила је за лист 100 динара. Алианса Женских Покрета најсрдачније захваљује на овоме прилогу.

ШТАМПАРИЈА „ТУЦОВИЋ“ — БЕОГРАД МАКЕНЗИЈЕВА УЛИЦА БРОЈ 3. — ТЕЛЕФОН БРОЈ 11-42 И 47-35.